

רשמים מביקור בקובל- 2015

אני יעל דיין מירושלים-בת ליצחק קרמר מבית מוטיוק, מקובל, ולשושנה רייזלה מבית פחטר וגרינשפון-מלודמיר-וולודימיר וולינסקה.

נסענו, אני ובעלי משה-לראות ולדמיין את החיים שהיו במקום, ולפקוד את אתר ההנצחה ביער ליד בכובה. תודתנו לצביקה רז שסייע לנו באיתור בית מוטיוק, ובידע הקשור למשפחה ולמקום. ילדינו ונכדינו היו שותפים למסע. תודה מיוחדת לבתנו דורית ולנכדתנו שיר-שערכו ספר וסרטון בעקבות הביקור.

הסיפור המשפחתי מתחיל בסבא רבא-רבא שלי, ולוולה מוטיוק מקובל שזכה בפיס, רכש בית ושטח אדמה, ברחוב ורשבסקה 138. ובעיקר: השקיע ברכישת השכלה לילדיו ונכדיו, שלמדו רוקחות ורפואה. סבא רבא-בריש מוטיוק היה הרוקח היהודי הראשון בקובל. הוא ייסד ביקור חולים לעניים. המשפחה גרה בבית הלבנים הגדול, ובקומה התחתונה היה בית המרקחת, וחדרון להכנת תרופות.

מול הבית הוקם שטיבל (של חסידי ריזין) בו התפללה המשפחה. סבתי, גיטל-טובה חזרה לגור בבית הוריה עם 2 ילדיה לאחר שסבי-שמעון נפטר ממחלה. שנות ילדותו של אבי יצחק (שנקרא בשם חיבה איצוניה סוניה) עברו בקובל. התרשמנו והתרגשנו ממראה הבית והחצר הגדולה בה שיחקו. ראינו את בית הספר היסודי "הרצליה" ואת נחל הטוריה בו שחה אבא, ולידו למד בתיכון בגימנסיה העברית "תרבות". אבא הצטיין בלימודיו. שם הבנתי את גאוות הורי כאשר אני למדתי בגמנסיה העברית בירושלים. ליד הבית, בשטח שהולאם מנחלת המשפחה, נבנתה כנסיה.לאחרונה נבנה גם בית ובו בית קפה. זכיתי לנגן שם, ליד הבית, שיר ילדות על תיבת נח, ששרו בקובל. היה מרגש.

אבי, שעלה לא"י בשנת 1933, שלח לאחותו את הכסף שחסך ללימודים בטכניון, שתוכל לעלות גם היא. בכך הציל את חייה. בביקורנו בבית הכנסת הגדול-מול הבית-זכינו להכנס לקומה התחתונה, לדמיין את אבא עולה לתורה, ואת חיי הקהילה שהיתה. הטכס בבכובה לעילוי נשמת הנרצחים בשואה היה מרגש. זכיתי ללוות בנגינה את הסיפורים האישיים ובעלי משה אמר קדיש. באותו היום חל היורציט לפטירת אבי.

בדרך חזרה לפולין חלפנו גם דרך לודמיר. התחברנו לחיי הקהילות הנפלאות ולחיים היהודיים והציוניים שהיו בחבל ווהלין. ראינו את נופי הילדות של הורי, והתחברנו למקורות המשפחה. ילדינו ונכדינו יוכלו להתבונן בספר ובסרט-ולחוות מה שאנחנו חוינו במסע.

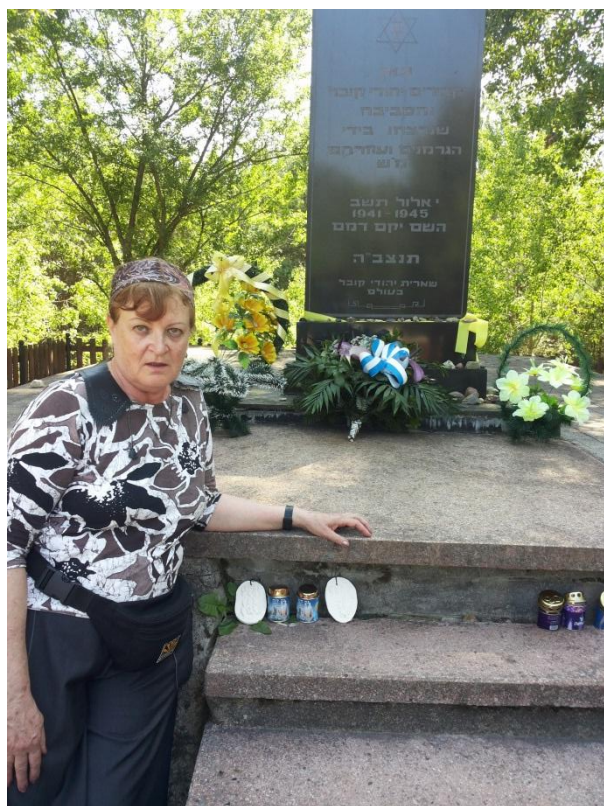
יעל ומשה דיין.

בית מוטיוק (2015)

הביקור באתר הרצח ביער בכובה

האנדרטה בבכובה.

יעל דיין (בתו של יצחק קרמר) ליד המצבה בבכובה

גיטל קרמר, בת חיה ובריש מוטיוק, אם יצחק ושרה

יצחק קרמר-בן גיטל לבית מוטיוק ואשתו שושנה- רייזלע לבית פחטר מלודמיר (צורה של הבת יעל דיין)

השטיבל הרוזינאי שבו התפללה משפחת מוטיוק

פרט מתוך תמונה מאלבומה של מינה אורון (היינוך מהבית).
המבנה הלבן הוא השטיבל. המבנה מאחוריו הוא בית הכנסת הגדול בקובל, קיר המזרח שלו.

צילומים בתוך השטיבל. 1938 (מאלבומו של אלי מנדל)
מתפללי בית המדרש הריזינאי. מסיבה לרגל עליית הגבאי שמואל מנדל ארצה

